

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Westphal

Protokolant: st. sekr. sąd . Katarzyna Chudzińska

po rozpoznaniu w dniu: 20 lutego 2020r. w T.

sprawy z powództwa: R. Bank (...) z siedzibą w W.

działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez swój oddział -

R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z

siedzibą w W.

przeciwko: J. L. i A. L.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II . zasądza od powoda R. Bank (...) z siedzibą w

W. działającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez swój oddział - R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. solidarnie na rzecz pozwanych J. L. i A. L. kwotę 11.834,00 zł (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery) z tytułu zwrotu kosztów procesu .

Sygn. akt I C 2061/17

UZASADNIENIE

Powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła do Sądu Okręgowego w Warszawie pozew w postępowaniu nakazowym przeciwko J. L. i A. L.. Domagał się w nim zapłaty przez pozwanych solidarnie kwoty 200.549,39 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o solidarne zasądzenie od pozwanych zwrotu kosztów postępowania sądowego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych – k. 2-5.

Postanowieniem z dnia 8 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uznał się za niewłaściwy miejscowo i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Toruniu – k. 75-76.

W dniu 12 maja 2017 r. Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym – k. 97.

Pozwani wnieśli zarzuty – k. 112-224.

Postanowieniem z dnia 7 maja 2019 r. Sąd zawiesił postępowanie z dniem 4 lutego 2019 r. i podjął je z udziałem następcy prawnego powoda - R. Bank (...) z siedzibą w W., działającego na terytorium Polski przez swój Oddział w Polsce – k. 1177.

Na rozprawie w dniu 20 lutego 2020 r. Sąd uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 12 maja 2017 r. – protokół elektroniczny rozprawy – od 00:08:09.

Sąd ustalił, co następuje:

W dziale II księgi wieczystej nr (...) jako właściciele w ramach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej są wpisani J. L. i A. L.. W dziale IV widnieje m.in. hipoteka umowna zwykła w wysokości 237.337,00 CHF zabezpieczająca kapitał kredytu oraz hipoteka umowna kaucyjna w wysokości do 71.201,10 CHF zabezpieczająca odsetki oraz wszelkie roszczenia banku wynikające z udzielonego kredytu – obie na rzecz (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., Oddział w T..

dowód: wydruk księgi wieczystej – k. 37-70.

W dniu 15 listopada 2007 r. J. L. i A. L. złożyli wniosek do (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. o udzielenie kredytu w kwocie 500.000 zł. Jako jego walutę określono we wniosku kredytowym frank szwajcarski – (...).

W dniu 23 października 2007 r. wydana została pozytywna kredytowa decyzja warunkowa przez pracownika banku (...). Kwotę kredytu w złotych oznaczono na **509.372,00 zł (w tym kwota 9.372,00 zł tytułem prowizji i składki)**, a walutę kredytu – (...). Oprocentowanie kredytu według stawki LIBOR 3M + marża 1,20%. Wysokość transz określono w następujący sposób:

- 1) I transza w kwocie 349.372,00 zł, w tym kwota prowizji i składki
- 2) II transza w kwocie 50.000,00 zł,
- 3) III transza w kwocie 60.000,00 zł,
- 4) IV transza w kwocie 50.000,00 zł.

W dniu 12 listopada 2007 r. J. L. i A. L. zawarli w T. z (...) Bank (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. numer (...) umowę kredytu mieszkaniowego. Przeznaczeniem kredytu było (§ 1 i § 2 ust. 20 umowy):

- 1) zakup nieruchomości – prawo użytkowania wieczystego działki gruntu o nr 201 i własność budynku mieszkalnego położonego w T. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą nr (...) – część kwoty kredytu w (...) pomniejszona o kwotę prowizji i składki ubezpieczenia, ale nie więcej niż równowartość kwoty 340.000,00 zł,
- 2) dokończenie budowy nieruchomości – w dwóch transzach wyrażonych w (...), wypłaconych w złotych: pierwsza –(...) CHF, druga –(...)CHF,
- 3) refinansowanie kosztów dokończenia budowy nieruchomości – pozostała kwota wyrażona w (...), wypłacona w złotych.

Kwota i waluta kredytu wynosiła (...) CHF (§ 2). Kwota kredytu miała zostać wypłacona w złotych **wg kursu kupna (...)**, zgodnie z obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia kredytu bądź jego transzy Tabeli kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. Kredyt udzielony został na 30 lat.

Oprocentowanie kredytu na dzień podpisania umowy wynosiło 3,96%. W § 9 umowy stwierdzono, że kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej. Jej zastosowanie powodowało, że oprocentowanie kredytu ulega zmianie, stosownie do wartości stawki referencyjnej. Stopa procentowa dla kredytu ustalana miała być jako suma stawki referencyjnej i marży banku i w okresie obowiązywania stawki referencyjnej miała być stała.

W § 4 oraz § 5 jako prawne zabezpieczenie kredytu przewidziano hipotekę zwykłą w kwocie (...) CHF zabezpieczającą kwotę kapitału oraz hipotekę kaucyjną do kwoty (...) CHF zabezpieczającą kwotę odsetek od kredytu oraz wszelkie

roszczenia banku wynikające z udzielonego kredytu, ustanowione na prawie użytkownika wieczystego działki gruntu o nr(...) i własności budynku mieszkalnego położonych w T. przy ul. (...).

Odnośnie spłaty kredytu określono w § 10, że :

- 1) kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w terminach i wysokościach ustalonych w harmonogramie spłaty na rachunek spłaty określony w § 2 ust. 17 oraz do spłaty innych zobowiązań wynikających z umowy w terminach i wysokościach wskazanych przez bank,
- 2) harmonogram spłaty kredytu i/lub odsetek bank miał sporządzić i przesłać kredytobiorcom na adres korespondencyjny niezwłocznie po uruchomieniu kredytu/transzy kredytu
- 3) kapitał, odsetki oraz inne zobowiązania (poza wymienionymi w § 3 ust. 1) wyrażone w walucie obcej, spłacane miały być **w złotych jako równowartość kwoty (podanej w walucie) przeliczonej:**
 - a) **wg kursu sprzedaży** waluty zgodnie z obowiązującą w banku w dniu spłaty zobowiązania określonym w harmonogramie tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. – w przypadku wpłat dokonanych przed tym terminem lub w tym terminie,
 - b) **wg kursu sprzedaży** waluty zgodnie z obowiązującą w banku w dniu wpływu środków na rachunek spłaty tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A. – w przypadku wpłat dokonanych po terminie określonym w harmonogramie,
- 4) raty okresowo stałe, annuitetowe – stałe w okresie obowiązywania stopy procentowej, każda zawiera pełne odsetki naliczone od salda kredytu pozostałego do spłaty i część kapitału, ostatnia rata jest ratą wyrównującą,
- 5) spłata miesięczna w ratach kapitałowo-odsetkowych, liczbę rat określał harmonogram spłat,
- 6) spłata pełnych rat kapitałowo-odsetkowych następuje w miesiącu następującym po miesiącu, w którym nastąpiło uruchomienie ostatniej transzy kredytu – do czasu uruchomienia kredytu w części lub złożenia przez kredytobiorcę oświadczenia o rezygnacji z uruchomienia części kredytu, kredytobiorca zobowiązany jest wyłącznie do spłaty odsetek, od wykorzystanej kwoty kredytu; w przypadku, gdy pomiędzy przypadającymi zgodnie z harmonogramem terminami spłaty rat odsetkowych przypada wypłata transzy kredytu, bank pomniejszy jej wartość o kwotę odsetek naliczonych od kwoty aktualnego salda zadłużenia za okres od poprzedzającego wypłatę transzy terminu płatności ostatnich odsetek od dnia wypłaty tejże transzy,
- 7) za dzień spłaty zobowiązań z tytułu kredytu przyjmuje się dzień wpływu środków na rachunek banku wskazany w umowie,
- 8) w przypadku, gdy termin spłaty raty kredytu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy lub sobotę, to termin spłaty zobowiązań upływa w ostatnim dniu roboczym przypadającym przed tym dniem,
- 9) w przypadku wpłat dokonywanych na rachunek spłat w kwotach wyższych niż zobowiązania terminowe wynikające z harmonogramu spłat, nadwyżki powstałe z tego tytułu pozostają na rachunku i rozliczane są w kolejnych miesięcznych terminach spłat; wpłaty te są nieoprocentowane,
- 10) należności banku z tytułu umowy pobierane są z rachunku spłat w następującej kolejności:
 - a) odsetki ustawowe od kosztów dodatkowych poniesionych przez bank w związku z umową kredytu (np. ubezpieczenia, podatki) niezwróconych przez kredytobiorcę w wyznaczonym terminie,
 - b) koszty dodatkowe poniesione przez bank w związku z umową kredytu,
 - c) koszty windykacji,

- d) prowizje i opłaty,
- e) odsetki podwyższone od zadłużenia przeterminowanego,
- f) odsetki przeterminowane,
- g) przeterminowane raty kapitału,
- h) należne odsetki bieżące,
- i) należna bieżąca rata kapitału,
- j) rozliczenie pozostałej kwoty na poczet spłaty kapitału;

kolejność zaliczania spłat należności w procesie egzekucji może być ustalana indywidualnie w porozumieniu z klientem w formie umowy ugody.

W okresie od dnia uzyskania przez bank odpisu z księgi wieczystej potwierdzającego prawomocny wpis hipotek zgodny z postanowieniami umowy dodatkowym przejściowym zabezpieczeniem spłaty kredytu jest ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. z siedzibą we W. – opłata wynosić miała 0,84% rocznie od kwoty udzielonego kredytu, pobierana z góry za dwunastomiesięczny okres ubezpieczenia, najpóźniej w dniu uruchomienia kredytu, płatna w złotych wg średniego kursu (...) stosowanego przez NBP w dniu płatności opłaty (§ 7).

Nadto w związku z zawarciem umowy kredytu, kwota kredytowanego przez bank wkładu własnego kredytobiorcy (50.000 zł – § 2 ust. 9) zostaje objęta ubezpieczeniem niskiego wkładu w (...) S.A. z siedzibą we W.. Okres ubezpieczenia wynosi(...) miesiący, a za jego początek przyjmuje się datę uruchomienia kredytu/pierwszej transzy, natomiast maksymalny okres ubezpieczenia wynosi(...) miesiący licząc od dnia uruchomienia kredytu/pierwszej transzy (§ 8).

W § 16 umowy zatytułowanym (...) znajdowało się w jego ustępie 9. następujące oświadczenie:

„Kredytobiorca oświadcza, że znane jest mu ryzyko wynikające ze zmiany kursu waluty obcej w stosunku do złotych polskich w przypadku, gdy umowa kredytu dotyczy kredytu udzielonego w walucie obcej, w której wyrażona jest kwota kredytu. O istnieniu tego ryzyka został poinformowany w trakcie procedury udzielania kredytu przez pracownika lub przedstawiciela banku. W przypadku wzrostu kursu waluty kredytu w stosunku do polskich złotych, nastąpi odpowiedni wzrost jego zadłużenia w złotych wobec banku z tytułu zaciągniętego kredytu oraz wzrost wysokości raty kredytu wyrażona w złotych, co może spowodować, że ustanowione prawne zabezpieczenie stanie się niewystarczające, a zdolność kredytobiorcy do obsługi zadłużenia ulegnie pogorszeniu. Powyższe może skutkować konsekwencjami wynikającymi z § 15 ust. 1 umowy kredytu.”

Poza tym pozwani podpisali również oddzielne oświadczenie, które, oprócz powielenia treści zawartej w § 16 ust. 9 umowy, zawierało następującą treść:

„Kwota kredytu/pożyczki udzielone w dniu 12-11-2007 r. w wysokości (...) CHF zostanie przeliczona na złote polskie według kursu kupna z dnia uruchomienia kredytu zgodnie z „Tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w (...) Bank (...) S.A.” obowiązująca w banku.”

Bank udzielił kredytu pozwanym na warunkach określonych nie tylko w umowie, ale również w „Regulaminie Kredytu Mieszkaniowego w (...) Bank (...) Spółka Akcyjna”.

Zgodnie z § 7 ust. 2 regulaminu kredyty udzielone w walutach obcych uruchamiane i spłacane są w złotych jako równowartości obliczonej za zasadach określonych w ust. 3:

- 1) dla uruchomienia kredytu – kurs kupna danej waluty zgodnie z obowiązującą w banku w dniu uruchomienia kredytu Tabelą Kursów,
- 2) dla spłaty zobowiązań z tytułu kredytu (kapitał i odsetki) – kurs sprzedaży danej waluty zgodnie z obowiązującą w banku w dniu spłaty zobowiązania Tabelą Kursów, z zastrzeżeniem § 17 ust. 6,
- 3) dla kwoty prowizji przygotowawczej, składki z tytułu ubezpieczenia kredytu, ubezpieczenia Niskiego Wkładu, ubezpieczenia kredytobiorcy na życie oraz innych zobowiązań wynikających z umowy kredytu nie wymienionych w pkt 1 i 2 powyżej, Bank stosuje kursy walut wg zasad określonych w umowie.

Ryzyko zmiany kursu waluty ponosi kredytobiorca (§ 7 ust. 4 regulaminu).

J. L. i A. L. podpisali też oświadczenia o następującej treści:

„Ja niżej podpisany/podpisana (...) oświadczam, że zapoznałem/zapoznałam się z treścią Regulaminu Kredytu Mieszkaniowego w (...) Bank (...) Spółka Akcyjna oraz z wyciągiem z Tabeli oprocentowania, opłat i prowizji (...) Bank (...) Spółka Akcyjna dla kredytu mieszkaniowego i pożyczki hipotecznej”

Kredyt został uruchomiony w kilku transzach:

- 1) w dniu 16 listopada 2007 r. w kwocie (...) CHF, przeliczonej na złote, ale w maksymalnej kwocie **(...)zł**,
- 2) w dniu 20 sierpnia 2007 r. w kwocie (...) CHF, przeliczonej na złote w kwocie **(...) zł**,
- 3) w dniu 2 października 2008 r. w kwocie (...) CHF, przeliczonej na złote w kwocie **(...) zł**,
- 4) w dniu 5 stycznia 2009 r. w kwocie (...) CHF, przeliczone na złote w kwocie **(...)zł**.

Na rachunek kredytobiorców bank przekazał łącznie kwotę **(...)zł**.

dowód: umowa – k. 22-34 i k. 466, wyciągi z rachunku bankowego pozwanych – k. 234-236, wniosek kredytowy – k. 228-231, decyzja kredytowa – k. 232-233, wnioski o uruchomienie transz – k. 438-444, regulamin kredytu mieszkaniowego – k. 447-462, decyzje o uruchomieniu transz – k. 493-499, oświadczenia – k. 502-503 i k. 506, wyciąg z ksiąg rachunkowych banku – k. 517.

W imieniu powoda umowę podpisali pełnomocnicy szczególni – E. B. i U. G.. Na podstawie udzielonego im pełnomocnictwa mogły bowiem podpisywać łącznie z pełnomocnikiem ogólnym lub innym szczególnym umów kredytów hipotecznych. R. J. jako doradca klienta miał bezpośredni kontakt z pozwanymi i przygotowywał dokumenty potrzebne do zawarcia umowy. Przesyłał je do centrali banku w W., a tam po wydaniu pozytywnej decyzji przygotowywany był projekt umowy. Projekt był następnie przesyłany do placówki banku gotowy do podpisania. Pełnomocnicy nie mieli wpływu na kształt umowy i nie odgrywali żadnej roli w jej przygotowaniu. Doradca klienta przychodził do nich z tekstem umowy i prosił o podpis. Pełnomocnicy nie mieli kontaktu z klientami.

dowód: pełnomocnictwa szczególne – k. 445-446, oświadczenie banku – k. 504-505, zeznania świadka U. G. – protokół elektroniczny rozprawy z 14.01.2019 r. – od 00:19:34.

Pracownik banku (...) informował pozwanych, że przeliczenie w umowie kwoty kredytu na franki szwajcarskie ma jedynie znaczenie przelicznika bankowego. Pozwanym zależało od samego początku na uzyskaniu kredytu w kwocie (...)zł. R. J. poinformował również pozwanych, że kurs franka, a przez to wysokość raty kredytu może się wahać o 10-20 groszy, nie tłumacząc w szczególności kwestii związanych z ustalaniem kursu (...) przez bank i nie mówiąc o tym, że zmienić może się także saldo kredytu. Wskazał jedynie, że pozwani, celem przeliczenia raty, muszą sprawdzać kurs w tabeli znajdującej się na stronie internetowej banku. Pozwani nie mieli możliwości negocjowania umowy po jej przygotowaniu.

dowód: przesłuchanie pozwanej A. L. – protokół elektroniczny rozprawy z 25.10.2018 r. – od 00:00:21, przesłuchanie pozwanego J. L. – protokół elektroniczny rozprawy z 18.03.2019 r. – od 00:06:44.

Umowa zawarta między stronami była dwukrotnie aneksowana – w dniu 2 lutego 2011 r. i 29 kwietnia 2013 r. W obu przypadkach zmiana dotyczyła okresu karencji w spłacie kapitału – w pierwszym aneksie pozwani uzyskali rok przerwy w spłacie, a w drugim aneksie – 3 miesiące przerwy. Nadto w aneksach dochodziło też do zmiany marży banku – w pierwszym aneksie ustalona na poziomie 1,23%, a w drugim na poziomie 1,29%.

dowód: aneksy do umowy – k. 487-490.

Pozwani mieli dalsze problemy ze spłatą zadłużenia. Wielokrotnie składali do powodowego banku reklamacje. Zwracali się również o interwencje do Rzecznika (...). Złożyli wreszcie w dniu 9 maja 2016 r. wniosek do Sądu Rejonowego w Toruniu o zawezwanie banku do próby ugodowej.

dowód: reklamacje i odpowiedzi na reklamacje, wniosek o zawezwanie do próby ugodowej – k. 249-276.

W dniu 22 lipca 2016 r. powód wypowiedział umowę kredytu mieszkaniowego z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie umowy poprzedziły wezwania do zapłaty wraz z informacją o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia.

dowód: wezwania do zapłaty i wypowiedzenie umowy wraz z dowodem doręczenia - k. 508-516.

Z wyciągu z ksiąg bankowych z dnia 9 stycznia 2017 r. wynika, iż J. L. i A. L. są zobowiązani solidarnie zapłacić na rzecz (...) Bank (...) S.A. kwotę (...)CHF, w tym (...) CHF tytułem kapitału, 601,95 CHF tytułem odsetek umownych naliczonych za okres od dnia 6 lutego 2016 r. do dnia 6 września 2016 r. oraz (...) CHF tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych od kwoty kapitału za okres od dnia 7 września 2016 r. do dnia 8 stycznia 2017 r. Stwierdzono również, iż roszczenie wynikające z zobowiązania dłużników jest wymagalne, a egzekucja tego zobowiązania ma być prowadzona rzecz banku, który wystawił wyciąg z ksiąg bankowych.

dowód: wyciąg z ksiąg bankowych – k. 35.

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny sprawy istotny dla jej rozstrzygnięcia wynikał głównie z dokumentów przedłożonych przez strony. Sąd w pełni dał im wiarę. Dodatkowo Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie zeznań świadka U. G. i przesłuchania pozwanych.

W wyżej ustalonym stanie faktycznym nie został uwzględniony dowód z zeznań świadka A. S.. Co prawda, świadkowi nie można odmówić wiarygodności, ale jak sam przyznał, nie dokonywał żadnej czynności bankowej z udziałem pozwanych, a pracę w powodowym banku rozpoczął dopiero w 2011 roku (k. 888-894).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy – patrz tekst jednolity – Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Ustęp 2 tego artykułu stanowi, że umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) kwotę i walutę kredytu;

- 3) cel, na który kredyt został udzielony;
- 4) zasady i termin spłaty kredytu;
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W chwili zawarcia umowy nie obowiązywał jeszcze pkt 4a art. 69. Na marginesie więc tylko można wskazać, że zgodnie z tym przepisem: „W przypadku kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty innej niż waluta polska (umowa powinna określać) szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursów wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo – odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę polską albo spłaty kredytu”. W przepisie tym zostały uregulowane istotne elementy takiej umowy wypracowane wcześniej przez banki zawierające takie umowy, pomimo braku określonej wprost podstawy prawnej.

Pozwani zgłaszali następujące zarzuty:

- 1) nieistnienie wierzytelności banku i niewykazanie przez bank roszczenia co do zasady, jak i wysokości,
- 2) niewłaściwa waluta roszczenia, bowiem (...) nie jest walutą zobowiązania, a jedynie walutą denominacji, quasi-miernikiem wartości, natomiast kredyt był w złotych polskich o równowartości w walucie obcej,
- 3) nieistnienie wierzytelności banku w wysokości określonej w pozwie wobec niewystąpienia wymagalności roszczenia ze względu na brak skutecznego wypowiedzenia umowy przez bank – brak zadłużenia w spłacie kredytu na dzień wypowiedzenia,
- 4) nieistnienie wierzytelności banku w wysokości określonej w pozwie wobec niewystąpienia wymagalności roszczenia ze względu na nieskuteczność wypowiedzenia umowy z przyczyn prawnych – wadliwa procedura wypowiedzenia i oświadczenia o wypowiedzeniu (niezgodna z prawem i umową),
- 5) nieistnienie wierzytelności banku wobec zarzutu nieważności umowy kredytu, względnie jej nieistnienia (negotium non existens), ew. wobec zarzutu nieważności części umowy kredytu – klauzuli denominacyjnej do waluty obcej,
- 6) nieistnienie wierzytelności banku wobec zarzutu abuzywności postanowień konstruujących klauzulę denominacyjną (przeliczeniową) przekładającego się na upadek (nieważność) umowy kredytu w całości, względnie bezskuteczność klauzuli denominacyjnej zawartej w § 2 ust. 1 i § 10 ust. 4 umowy, przede wszystkim z powodu wprowadzenia dwóch mierników wartości – kursu kupna i kursu sprzedaży – dla ustalania świadczeń stron, które z zasady powinny być te same, z tym, że jako najważniejszy zarzut pozwani wskazali zarzut nieważności umowy.

Zarzuty dotyczące kwestii związanych z zawartą w treści umowy klauzulą denominacyjną są zasadne.

Sam fakt podpisania przez kredytobiorców umowy, a także (...) przedłożonych przez powoda w niniejszej sprawie nie pozwala na ustalenie, czy rzeczywiście zostali oni pouczeni i rozumieli informacje dotyczące mechanizmu indeksacji walutowej, ryzyka kursowego i możliwości realnej zmiany rat, czy też tylko podpisali druk przygotowany przez Bank.

Powód nie wykazał także, czy i które postanowienia umowy i (...) były uzgodnione indywidualnie z kredytobiorcami. Jeżeli bowiem nie były w ten sposób uzgadniane, to stosownie do art. 385¹ § 1 k.c. nie wiążą one konsumenta, jeżeli kształtują jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Brak wiedzy na temat ryzyk związanych z zawarciem umowy i jej wykonywaniem narusza interesy kredytobiorcy. Nie ma on bowiem świadomości wszystkich aspektów zobowiązania, które zaciąga.

Powód powołuje się na to, że umowa została zawarta zgodnie z (...). Nie wykazał natomiast, żeby treść umowy powstała na skutek indywidualnych ustaleń z kredytobiorcami. Należy więc przyjąć, że nie mieli oni wpływu na jej kształt. Przedstawiono im jej gotowy wzór, podobnie jak wzory oświadczeń z nią związanych. Postanowienia umowy, które nie są indywidualnie uzgodnione nie wiążą klienta. Taki charakter mają właśnie postanowienia umowy przejęte z wzorca zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta – czyli w tym przypadku bank – art. 385¹ § 3 k.c. Ciężar dowodu odmiennego – że postanowienia zostały uzgodnione – obciążał powoda – art. 385¹ § 4 k.c.

Interes kredytobiorców naruszał także fakt, że przy wypłacaniu kredytu dokonano przeliczenia po wewnętrznym kursie bankowym kupna waluty, ale spłata odbywała się już po innym kursie – sprzedaży – także ustalonym przez bank. Kurs spłaty był dla nich niekorzystny.

Postanowienia umowy, zgodnie z którymi kwota kredytu miała zostać wypłacona przez bank w złotych wg kursu kupna danej waluty, a spłacana przez kredytobiorców w złotych jako równowartość kwoty podanej w walucie przeliczonej wg kursu sprzedaży danej waluty mają charakter klauzuli abuzywnej. Jak już wcześniej wskazano, powód nie wykazał żeby zawarte tam rozwiązania były indywidualnie negocjowane z klientem. Po drugie, umowa zupełnie nie określa, w jaki sposób bank ustala te kursy, jakie dane mają na niego wpływ, jaki jest mechanizm obliczeń. Kursy walut miały być zgodne z tabelą kursów walut dla produktów hipotecznych w powodowym banku (...) czynił to więc w sposób zupełnie dowolny i pozbawiony jakiegokolwiek kontroli. Kurs był narzucony klientom, którzy nie mieli w tym zakresie żadnego wyboru. Musieli go zaakceptować. Takie rozwiązania są sprzeczne z interesem klienta i dobrymi obyczajami polegającymi na przejrzystości relacji między stronami umowy i wzajemnej lojalności.

Nie sposób też przyjąć, że wszystkie postanowienia umowy zostały określone w sposób jednoznaczny. Klient nie wiedział więc, zawierając umowę, jaką kwotę będzie musiał zwrócić bankowi. Bank w sposób dowolny mógł kształtować swój zysk poprzez ustalanie kursu waluty w sposób korzystny dla siebie. Bank nie odwołał się do żadnego miernika obiektywnego i powszechnie uznawanego, np. kursu walut podawanego przez Narodowy Bank Polski.

Interes kredytobiorców naruszało też niczym nieuzasadnione stosowanie odmiennych kursów przy obliczaniu wysokości zobowiązania banku z tytułu udzielenia kredytu (kurs kupna) oraz rat jego spłaty (kurs sprzedaży). Ten drugi był niekorzystny dla klientów.

Wskazane tu uchybienia powodują nieważność umowy. Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nieważna jest, między innymi, czynność sprzeczną z ustawą. W niniejszej sprawie sprzeczność ta polega na stosowaniu klauzul naruszających dyspozycję art. 353¹ k.c. Przepis ten stanowi, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie, ani zasadom współżycia społecznego. Powód naruszył też dyspozycję art. 385¹ k.c., stosując klauzule abuzywne. Naruszył też właściwość stosunku prawnego doprowadzając do sytuacji, że kredytobiorcy nie wiedzieli, w chwili zawarcia umowy, jaką kwotę będą musieli ostatecznie zwrócić. Bank naruszył również zasady współżycia społecznego polegające na uczciwości i lojalności w obrocie cywilnoprawnym. Wykorzystał swoją dominującą pozycję i narzucił korzystne dla siebie warunki. Rola klienta polegała w istocie tylko na przystąpieniu do nich, a nie na równoprawnym ich negocjowaniu.

Charakter uchybień nie pozwala na stwierdzenie, że pozostaje w mocy część umowy – por. art. 58 § 3 k.c. Z okoliczności sprawy wynika, że bez postanowień dotkniętych nieważnością umowa nie zostałaby zawarta. Jej istotą było bowiem udzielenie kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego. Bez mechanizmów spłaty rat kredytu i ustalenia

oprocentowania bank nie zawarłby tej umowy. Były to bowiem rozwiązania przez niego określone, stanowiące narzucony przez niego wymóg i zapewniające mu osiągnięcie zysku.

Sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela pogląd wyrażony w wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 3 października 2019 r. wydanego w sprawie K. i J. D. przeciwko R. Bank (...) – Oddział w Polsce (C-260/18), że jeżeli utrzymanie w mocy nieuczciwego warunku nie jest możliwe, to umowa nie może nadal obowiązywać w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 i musi zostać unieważniona.

Art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE. L nr 95, str. 29) określa, że „Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.

W ocenie Sądu nie ma możliwości, aby umowa mogła dalej obowiązywać przy założeniu, że kredyt był złotówkowy. Nadal kredytobiorcy byłiby bowiem zobowiązani do spłaty kredytu z odsetkami, a po pominięciu przelicznika frankowego istniałyby trudności z przyjęciem tego, jakie odsetki mieliby spłacać kredytobiorcy – czy według wskaźnika LIBOR 3M czy WIBOR 3M. Wszelkie zmiany umowy mające na celu jej dalsze funkcjonowanie musiałyby się nadto odbyć za zgodą obu jej stron. Nic takiego jednak nie nastąpiło. Pozwani stali od samego początku na stanowisku, że umowa jest nieważna.

Sąd nie ma prawa do modyfikowania z urzędu stosunku zobowiązaniowego łączącego strony. Byłoby to sprzeczne z zasadą swobody zawierania umów. Możliwości oddziaływania przez sąd na stosunek zobowiązaniowy są ściśle określone, gdyż stanowią wyjątek od tej reguły. Są one enumeratywnie wskazane w art. 357¹ k.c. Nawet jednak i w tym przypadku odbywa się to na skutek inicjatywy jednej ze stron umowy – poprzez wniesienie pozwu, o ile oczywiście żądanie jest zasadne.

Odnosnie zarzutu nieudowodnienia roszczenia co do zasady, jak i wysokości:

Wyciąg z ksiąg bankowych nie jest całkowicie pozbawiony mocy dowodowej w postępowaniu cywilnym. Odmienne rozumowanie nie może być zasadne, gdyż jest sprzeczne z art. 485 § 3 k.p.c. obowiązującym w dniu wniesienia pozwu. Prowadziłoby to wręcz do absurdalnych wniosków: z jednej strony sąd mógłby na jego podstawie wydać nakaz zapłaty, ale już po wniesieniu zarzutów dokument ten traciłby jakąkolwiek moc dowodową i jakiegokolwiek znaczenie w procesie cywilnym. Istotą art. 95 ust 1 „a” prawa bankowego jest tylko stwierdzenie, że wyciąg z ksiąg bankowych nie ma charakteru dokumentu urzędowego. Jest natomiast dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. Stanowi więc dowód tego, że określone oświadczenie zostało złożone. Jest on samodzielnym środkiem dowodowym, którego moc sąd ocenia na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. Należy też zwrócić uwagę, że przepisy k.p.c. nie wprowadzają żadnej hierarchii dowodów. Analiza ta prowadzi do wniosku, że pozwany może podważać wyciąg z ksiąg bankowych.

Zgodnie z treścią art. 253 k.c. jeżeli strona zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała, od niej nie pochodzi, obowiązana jest okoliczności te udowodnić. Jeżeli jednak spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. Powyższy przepis nakłada zatem na powoda obowiązek udowodnienia okoliczności wynikających z wyciągu z ksiąg rachunkowych banku, w sytuacji zakwestionowania tego dokumentu przez stronę pozwaną. Ustosunkowując się do zarzutów od nakazu zapłaty pełnomocnik powoda dołączył dokumenty m.in. szczegółowy harmonogram spłaty kredytu. Warto jednak pamiętać, iż w omawianej sprawie kredyt udzielony pozwanym uruchamiany był w złotych i w tej walucie pozwani spłacali raty. Mechanizm przeliczenia waluty na złoty oparty był, co wskazano powyżej, o niedozwolone klauzule umowne. W tej sytuacji nie jest możliwa prawidłowa ocena, czy uiszczono raty nie „nadpłacały” zobowiązania pozwanych i czy były ustalane prawidłowo. Zgodzić się zatem należy ze stanowiskiem strony pozwanej, iż złożone do akt dokumenty nie

udowadniają roszczenia zarówno co do zasady jak i wysokości. W oparciu o przedłożone dokumenty Sąd nie jest bowiem w stanie stwierdzić czy pozwani spłacili swoje roszczenie, a jeśli nie to w jakiej wysokości zadłużenie ich obciąża.

Na aprobatę Sądu zasługiwał również zarzut niewłaściwego określenia przez powoda waluty roszczenia.

Sąd w tym zakresie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt IV CSK 13/19 (Legalis nr 2251394), wskazał, iż nieprawidłową praktyką jest zrównywanie kredytów denominowanych, gdzie kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona, jak i spłacana w walucie krajowej, z kredytami walutowymi, gdzie kwota kredytu jest wyrażona i spłacana w walucie obcej. Tylko w przypadku kredytu walutowego bowiem roszczenie kredytobiorcy w stosunku do kredytodawcy (i odwrotnie) jest wyrażone w walucie obcej i można żądać od drugiej strony umowy spełnienia świadczenia w walucie obcej (kredytobiorca od kredytodawcy – wypłaty kwoty kredytu w walucie obcej, a kredytodawca od kredytobiorcy – spłaty kredytu w walucie obcej).

W przedmiotowej sprawie należy zatem uznać, że frank szwajcarski był wyłącznie miernikiem wartości, klauzulą denominacyjną, a samo roszczenie powoda powinno być wyrażone w złotych, ponieważ zgodnie z treścią umowy tylko w takiej walucie pozwani byli zobowiązani spłacać kwotę kredytu.

W zakresie zarzutu nieskuteczności wypowiedzenia umowy:

Pozwani w zarzutach od nakazu zapłaty wskazali, że powodowy bank nie złożył pozwanym definitywnego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu, czym naruszona została dyspozycja zawarta w art. 75 „c” ustawy – Prawo bankowe. Ocena nieskuteczności wypowiedzenia umowy może się jednak odnosić tylko do ważnej umowy. W związku z tym, że Sąd wcześniej uwzględnił zarzut nieważności umowy, zbędnym jest odnoszenie się do zarzutu nieskuteczności wypowiedzenia.

Sąd pominął (protokół elektroniczny z 20.02.2020 r., 00:00:30) wniosek powoda zgłoszony (po modyfikacji tezy dowodowej) w piśmie z dnia 12 grudnia 2019 r. (k. 1199-1200) o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i analizy finansowej w celu wyliczenia zadłużenia pozwanych na chwilę obecną oraz w momencie wypowiedzenia umowy, przy uwzględnieniu kwoty udzielonego kredytu wraz z oprocentowaniem, marży, stosowanych kursów walut przez powoda, odsetek za opóźnienie, opłat i prowizji oraz wpłat dokonanych przez pozwanych,

- 1) przy zastosowaniu oprocentowania opartego o wskaźnik LIBOR 3M,
- 2) przy zastosowaniu kursu średniego NBP waluty (...) z dnia wymagalności roszczenia (poszczególnych rat kredytu i należności banku),
- 3) przy założeniu, że był to kredyt złotówkowy, przy zastosowaniu wskaźnika LIBOR 3M, przy czym przeliczenie rat wpłaconych w (...) według kursu średniego NBP z dnia spłaty raty,
- 4) przy założeniu, że był to kredyt złotówkowy, przy zastosowaniu wskaźnika WIBOR 3M, przy czym przeliczenie rat wpłaconych w (...) według kursu średniego NBP z dnia spłaty raty,
- 5) przy założeniu, że był to kredyt złotówkowy, z oprocentowaniem w postaci maksymalnych odsetek umownych, przy czym przeliczenie rat wpłaconych w (...) według kursu średniego NBP z dnia spłaty raty.

Wobec stwierdzenia nieważności umowy przeprowadzenie tego dowodu było nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy – art. 227 k.p.c. a contrario.

Pominięty został również dowód z zeznań świadka R. J. (protokół elektroniczny z 18.03.2019 r., 00:00:16) na okoliczność indywidualnego uzgadniania postanowień umowy i poinformowania pozwanych o ryzyku zmiany kursu waluty i sposobie przeliczania kursu waluty, udzielenia kredytu na warunkach rynkowych nieprzekraczającego

wysokości maksymalnego oprocentowania, braku odniesienia przez banki korzyści w związku ze wzrostem kursu (...) (teza dowodowa – k. 905) – z uwagi na niewskazanie przez powoda aktualnego adresu świadka (zobowiązanie do podania adresu – protokół elektroniczny z 14.01.2019 r., 00:11:21).

Zgodnie z art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469), Sąd uchylił nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z dnia 12 maja 2017 r., sygn. akt I Nc 111/17 (protokół elektroniczny z 20.02.2020 r., 00:08:09).

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania, Sąd oddalił powództwo.

Skoro powód przegrał sprawę, to na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. Sąd zasądził na rzecz pozwanych solidarnie zwrot kosztów procesu. Składały się na nie: opłata od zarzutów od nakazu zapłaty w kwocie 1.000,00 zł (art. 13 ust. 1a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia zarzutów – t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 623), wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie(...) zł (ustalone na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265) oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictw – 34,00zł.